

Šy-li spēwat,
Pílne dželat,
Strowja cze
Šwójbnj statot,
A twój kwjatos
Šradny je.

Sa šlaw špróznj
Naposj móznj
Lubosčj ma;
Bóh pať šwěrnj
Pšes spať měrnj
Čerštwosčj da.

Nječ ty spēwajš,
Šwěrnje dželajš
Wšědne dnj;
Džen pať kwjatos,
Duški datj,
Wotpoczj ty.

S njebeš mana
Nječ czi šmana
Žiwosčj je;
Žiwa woda,
Kž Bóh poda,
Wotšew cze!

r.

Šerške njedželske łopjena.

Wudawa šo łóžu šobotu w Šmolerjez knižicziščeženi w Budušinje a je tam ša ščtwórtlětnu pšedplatu 40 np. dostacž.

Gradi.

Šap. št. 1, 18—26.

Tole šlowo kwjateho pišma šteji prawje šrijedža Božeho špicža a kwjatkow. Šrijedj je šo nam Bože špicže wupowjedało a nětko šlyšimj wo wošadže wučownikow, kotšiz šo hotuja na kwjatk. W jenej myšli šu hromadže a tale bratrowska lubosčj móžesche cziw wutrobnišča byčž, dokelž běšche wošada wučizšena wot wscheho njeczisteho pšes šud, kiž běšche na Judascha pšišchoł, a nětko šprawnosčj wutrobny wjasasche. Duž šo woni tež kručže šnjewonjch pšikafsnjow džerža pšes wušwolenje noweho japosčtoła na Judaschowe město. Ale wušwolenje šame woni temu šnjesej pšewostaja a jemu jo poručža w modlitwje.

Šrěnja ššesčizjanska wošada šo na kwjatk hotuje:

1. w bratrowskej myšli;
2. w šprawnyj šmyšljenju;
3. w šwěrnej šwědomliwosčzi;
4. w šhromadnyj modljenju.

1. Woni běchu w jenej myšli hromadže. To běšche šwjast šrěnjeje wošady. W tutej myšli tež Šětr š nim rjeknje: „Wy mužojo a bratsja“. Wón zylej wošadže tu naležnosčj pšednješe, šo by w jenej myšli wuradžala. Tale lubosčj běšche tón twjerdy šwjast, kotryž wošadu hromadže džeržesche. Do tajšej wošady móžesche kwjaty Duch pšičińčž, pšchetož wón je Duch lubosčje. Tale

šrěnja wošada — našch pšičiklad. Šokasuja nam tež našche wošady tón šamy lubosny napohlad? Tam duch lubosčje — jow duch hidženja a dželenja. Šětr praji: „Moji bratsja“ — witasch tež ty w tej myšli šwojeho šobuššesčizjana? Šena myšl — pntaj ju w našchich domach!

2. Bratrowska lubosčj tamneje šrěnjeje wošady móžesche cziw wutrobnišča byčž, dokelž Judasch wjazny w nej njeběšche. To běchu wščitko šprawne dušche, kotrež běchu šo pšes cziwotowu czičeho pjatka š jašnyj jutram pšedobnyše. Judasch — tónle nješprawny — cžeňje na šo šakluženy šud. Ššchetož jeho hrěch je hrěch pšechizmo kwjatemu Duchej. Šprawnosčj — je wona tež hešło našcheho žiwjenja? Nječamy šo jenož š pšechizwjenjom wot Judascha wotwobročizčž — ale šami do šo pohladacž, hacž tež koruščl Judaschoweho hrěcha w naš njetčzi. Ščto wjedžesche Judascha do škaženja? Lubosčj š kwětej — jemu šo njelubjesche šnjewome žadanje: „Šapřej šo šam!“ Šeho dla wón Šbóžnika ša 30 šlěbornjch pšcheradži. Duž špěwajmy: „Wobhoń mje, Božo, a špntaj moju wutrobu!“

3. Š tajšej šprawnosčje wušhadža šylna šwědomliwosčj, w kotrež šo ša to štarachu, šo by šo prošne japosčtolske město šašo wupjelnilo. Šich wabjesche to šlowo šnjewome: „Šeho šškopštwo dyrbi druhi dostacž.“ Duž wošada cziwjesche šwěru wo šnjewomej pšikafni. Šeho kasnju dopjelnicž, běšche jej kwjata pšičiškuschnosčj. Štejmy tak šwědomliwi tež š šesuwonjw kasnjam, šo měra nimamy, šrijedj hacž nješšmy jeho wolu dopjelnili

hacž do poslednjeha pišmika. Storži drje so w našchim
čžašu na spadovanje kichesczianskeho žiwjenja — ale
kmy dha tež my kame kwěrnj pscheczimo Božim kasnjam?
Bože kłowo je a woštanje tón jačožk, na kotryž twarimy.
Biblija dyrbi sažo kwoje stare prawo dostacž w našchich
domach a wošadach, so w njej pytamy wolu a pschikasnju
nascheho lubeho Ebóžnika. To je to prawe lékařstwo sa
rany nascheho čžaša.

4. Ale niz po kwojej woli wuřwola noweho wuczow-
nika. Temu Knjezej jo porucža w nutrnej modlitwie.
Njeje to dobra wuczba sa naš? Hdnyž my stejimy pschi
ropucžu, so kbi kam radžicž njewěich — njebudž po
kwojim rošomje, ale porucž temu Knjezej kwoje pucže a
modl so: Knježe, pokaz mi, ichto je twoja wola! A tón
Knjes tajku proštwu wuřlyšchi a nam pucž pokaz, kiž
t naschemu sbožu wjedže. A temu je nuřna prawa nje-
khabłaza wěra, so kwo podamy do jeho ruki. Duž prošomny
w naschej modlitwie wo tajku njekhabłazu wěru, kajtuž je
tón Knjes dał přenjej wošadže, so chytł ju tež nam
wobradžicž. Potom sbožne kwjatti nam sžadžeja, pschetož
kwjaty Duch budže našch wutrobny hósč, kotryž naš
pyschi se kwojimi darami, so bychmy kwěrnj kwědkwojo
byli nascheho Knjesa a Ebóžnika Jesom Khrysta. Hamjen.

Usoje knjejskwo.

Tsi kotry knježa po scherokim kwěcži,
Sich knjejskwa szeptar mōžny, miły je;
Pod njón kwo sjednocžeja kwětkla džecži
A wuřwajaju sbože njebjeske;
Schtōž njej' pod schitom tychle trójnikow,
Tón žaruj wurubjeny radoscžow,
Na čžescžach kwōjby kichesczianskej'
Tón nima džěl, staw jeiny njej'.

Ta přenja kotra jako hwěda wodži,
Khwōd čžlowski i božim kwětkom roškwětkla,
Mōž ryčžerksu a mēr do duschow plōdži
A i procha čžlowstwo t bōjstwu posbēha.
Kōdž žiwjenja kwo nihdy njeslemi,
Hdnyž jejna ruka je pschi prawidli.
To kwo ty, kichescžan jawola,
Ty nascha wěra njebjeska!

Ta druha kotra, i njebjes narodžena,
Tu khudu semju čžini t njebjeskam,
Mōž jejna we wutrobach jahorjena
Je khlmišcha hacž kmjercž, to njeludam,
We tyžazkrōčžnych pruhach blyšcžči kwo
A wschēdnje womlōdžuje čžlowjestwo.
O luboscž, knježna kralowa,
Psches twōj dych kčže tež puscžina!

Hdnyž placžo džemny čžmowu drōhu čžagnu,
Hdnyž dostatk požadanjow hinje, mrje,
Hdnyž plomjenja we mlōdym wōczku hažnu,
Pať kmjercž, pať žiwjenje naš rošwjedže:
Nam pschichod, kšecža kotra lubostna,
We rjenšchim kwēmku, kwětkle pokaz.
To stota je ta nadžija,
Troscht čžecže i jeje kelicha!

Duž, kmjertni, kragnej holdujcže tej wěri,
Trón jeiny pschcže, stwjerdžcže, powyscže;
Tu luboscž i žeržcže — luboscž njech wař čžeri,
Je luboscž sbože, sbože luboscž je;
A koscžcže nadžiju, tu troschtarfu
Psches žiwjenje a kmjercž wam pscheczelnju;
Njech wěra luboscž, nadžija
Nam semju i njebjom sjednocža!

Stawisky rekruty i lěta 1813.

(Po franzowstim piša — 6 —)

(Potracžowanje).

„Haj!“ jawola Klipsel, „tajke je žiwjenje. Sa kbi nicžo
i teho njecžinju na mjehkich pjertach ležecž! Hdnyž chžesch wopravo-
dže žiwny byčž, dyrbi kwo čži dženka derje, jutše schpatnje hicž —
a na tajke waschnje wotmēnjenje swjekebi. A ichtož rany nastupa,
kotrež dostanjemy — to i wěstojcžu wēm, so runje telko wudžělu,
kaž dostanu.“

„Saměscže,“ džesche Sebedej, „kwoju trubku natykujo kwo na-
džiju, so njepadnu, dokelž njeskim došč wojowal a kwo wobarał.“

Takle kwo rošrēcžowachmy dwē abo tsi hodžiny.

Sara posdže wuřnych a Klipsel dyrbjesche mje rano tšchascž,
so bych wotucžil. Wschudžom kwo t hromadženju trubjesche.
W nožy bēchu kwo mosty twarile, so mōžachmy rēti Solawu psche-
trocžicž.

Stōncžnje tajesche. Kōdždy khwatašche kwoju tšělbu wurjedžicž
a kwōj mantl skulečž, so by jōn na tornister pschijwajal. Pom-
hachmy kbi a potom stupichmy do rjada. Bēsche drje rano wo-
kolo schtyrjoch. Mroki, kiž i rēti horje stupachu, wschitko, kaž se
schērym schlewjerjom wōdžewachu. Dwaj batajllonaj, wojazy
we wudžělach, a wyschžy a khorhomje w kriedža, hižo psches mōst
džěchu. Sich stupy wuhotowachu hluchu haru. Sa nimi wjesechu
kwo kanony a wořy i muniziju.

Hejtman Florentin bēsche nam runje pschikajal, čžerstwy pōlwr
nažypacž, hdnyž generalej Souham a Chemineau, wyschł Zapfel a
našč komandanta pschidžechu. Gladach pschezo, hacž Kuřojo hiščcže
njepschijčhajaju, ale — nicžo kwo njehibasche.

Hdnyž bēsche pōlt na druhi brjōh dōščol, wōn jasta a tworje-
šche po kharcže. Wokolo pjecžich bēsche nasche žyle wōjsko psche-
schlo. Sčlōnžo rošschēriesche mroki, a wohladachmy knano tsi
schtwōrcž hodžiny daloko stare schēre mēsto i kōncžojtymy tšechami,
i kulojtej se schifrom krytej wēžu, kiž kšičiž noschescche, a dale sady
widžachmy stary hrōd. To bēsche Weisensfels.

Mjes nami a mēstom čžehnjesche kwo hluboki jarēs do kraja.
Maršchal Mey, kiž bēsche runje dōščol, chžyšche rady wjedžecž,
schto w tutej hlubinje tsi. Teho dla wupōřka tam dwē kompaniji.
Mey druřy pomalku jčžehowachmy.

Kōdždy kwo tuteje hlubiny bojesche, čžim bōle, dokelž bēchmy
džen předy tudy wulke čžryōdy jēdnnych widželi. Njebēsche tola
mōžno, so bēchu kwo tute hacž do kōnza tuteje wulkeje runiny,
kotruž mōžachmy dospōlnje pschewidžecž, wrōczile. Tež ja kwo ženje
bōle njebojach, hacž tehdy. Wocžafach nēkajke pscheklapjenje.
Ale naš takle w runej kmuřy, i natykaney tšělbu, je smahowazej
khorhomju, bjes pschekhwatanja a bjes bojosčže do přēdka hicž wi-
džecž — to wutrobu posbēhowasche. Prajach pschi kbi: „Ssnano
woni čžekaja, to by ja nich a ja naš najlěpje bylo.“

Stejach přēdku w druhim rjedže, sady mojeho pscheczela
Sebedeja, mōžecže mi potajkim wēricž, so wocži wudžerach. S khwi-
lemi pohladach na boť na druhi karec, kiž w runej kmuřy i nami
do přēdka džesche, a wohladach kriedža w nim nascheho maršchalla,
je kwojimi wyschłami. Wschitžy bēchu kwoje wulke tširōžkate
klobuti na přēti stajili a nacžahowachu schiju, so bychu widželi,
schto kwo nasdala stawa.

Našči wupōřkani wojazy bližachu kwo hlubinje, kiž bēsche
i čžernjemi poroscžena. Hižo nēschto mjēnschinow předy bēch sady
nēschto kwo blyškotacž a hibacž widžal, jako žito, psches kotrež wētr
wēje, a bēch kbi mykšil, to kwo knano Kuřojo se kwojimi hlebije-
mi a teřakami — ale bēsche mi čžezko, do teho wēricž. Ale
w tym wolomiku, jako našchi tšělzy kwo kēřkam bližachu a na wjazo-
rych mēřinach kwo sapocža tšēlecž, widžach jasnje, so bēchu to hlebije.
Bōřny po tym kwo psched nami sablysta a kwo i kanony wutšeli.
Kuřojo mējachy kanony, bēchu runje na naš tšēleli, a jako kwo
wobrocžich, njewēm kajeje haru dla, widžach w našchim rynku
přōsdne mēřno.

S dobom sařlyšchach hlōř nascheho wyschł Zapfela, kiž mēr-
nje wōlasche:

„Szo rošdželicž!“

A hejtman Florentin wōspjetowasche:

„Szo rošdželicž!“

To sta kwo tať spēschnje, so njemējach khwile, dale mykšicž.
Ale pōřta krocžel dale kwo i nowa sablyškota a te kame storkanje
w našchim rynku — bēsche kaž mōžny wicchor, kiž nimo wēje —
a sařy widžach přōsdne mēřno, tutōn kōrcž na prawizy.

Na dobo javola general Chemineau, kiž bēšče do naščeho farreeja jastupil, je žalostnym hloškom: „Halt!“

Widžach Rušow we wustich rynkach na naš jēchacz.

„Prēni rynch . . . na kolena! . . . wsmicže bajonett!“ wołasche general. „Stofu!“

Hdyž bēšče so Sebedej klatnyl, štejach tak rjez w prēmim rynchu. Mti je, kaž bych hiščeže dženša tutu czrjōdu koni a Rušow mi napscheczīwo jēchacz widžal, kiž so, tešak w pjasēzi, do prēdka kšilachu, a kaž bych hiščeže pschēzo generala jady naš mērny pschifasacz klychal:

Redžbuicže na wufas woheń. — „Matyfajcže . . . woheń!“

Wschitke schturi bataillonu bēchu i dobom wustēlili — bēšče, kaž by so njebjo powaliko. Lēdma bēšče so fur trochu šhubil, jako Rušow czēfacz widžachmy. Ale nētko hrimachy našche fanony a kule bēchu ipēschniše hacž jich konje.

„Matyfajcže!“ jawola general.

Zane džēlo njejšym tak rady czinil.

„Blaj, hlaj, czēfaju“, prajach pschi šebi.

A se wšchēch stron so wołasche Vive l'empereur! Sslawa kšēžorej.

We wješkosēzi šwojeje wutrobny wołach i druhimi na pschemo. To trajesche drje mjejščinu dolho. Potom wschitke wotdžēle šašo do prēdka džēchu, mēnjo, so je wschitko nimo. Žako pač bēchmy hiščeže 200 abo 300 froczel wot hlubiny šdalen, nasta žalostny holk, a general pschifaja šašy:

„Halt! . . . na kolena! . . . wsmicže bajonett!“ . . .

Rušojō pschicžerjachy i hlubiny na naš kaž šle njedobre. Pschindžechy wschitzy hromadže. Semja ržesche pod pōdkowami jich koni. Njerōsumjachmy žadny wufas wjazy, ale pschinarōdženy rosom franzowskich wojakow nam prajesche, so mamy do tuteje czrjōdy tšelecž, a tak našche tšēlby prastotachy, kaž hdyž so na bubonach bubnuje. Shtōž to njeje šam klyšchal, šebi to njemōže pschedstajecz. Nētotji Rušojō pschindžechy hacž do našchich rjadow. Widžachmy, kaž so w turje posbēhujā, ale bōrny po tym ničō wjazy njewidžachmy.

Šo nētotnych mjejščinach, hdyž bēšče so pospochi natyko-walo a tšēlalo, posbēhny so w tutym holku hōbršti hloš generala Chemineaua, klyšchachmy wufas: „Pschestacz tšelecž!“

Lēdma šebi šwērichmy poskuchacz. Šōždy khwatašche, tola hiščeže junu wustēlicž. Žako pač bēšče so fur rosčahnyl, widžachmy žalostnu czrōdu jēdnich po druhim boku hlubiny horje czēricž.

Šnydom džēchmy do prēdka. Bubony ržachy, fanony hrimachy.

„Do prēdka! . . . Do prēdka! . . . Sslawa kšēžorej!“

Džēchmy psches hromadny konjow a wojakow, kiž so po jemi wijachy dele do hlubiny a khwatachmy na druhim boku šašo horje do mēšta Weisenselsa. Wschitzy Rušojō czēfachy. Bitwa bēšče dobyta.

(Šotraczowanje.)

Paramelle a jehō kuslarški prut.

(Štōnczenje.)

Paramelle prōzowasche so pilnje dale, so by prawje mnoho gmejnow, kotrež mējachy dotal jeno wodu i lužow, kiž bēchu po desčezu so nabēžale, je štrowej czērštwēj wodu wobdaril. Dospolnej jehō nješebicžnosēzi džiwachy so wschudžom. Nunje tak pschipsnawachy nješmērnu pilnosč, i kotrež wurwanja pokasanych kužolow wōdžesche. Šo by so jemu šurowa prōza jenož trochu wotrūnala, darichy jemu štōncžnje 2000 frankow.

Nješbožowna revoluzija, kotraž bōrny po tym wudhri, šadžerža tež naščeho dobrocžerja na kšwilu w tak šašlūžbnym šutkowanjū. Bōrny pač woczichny hara, a generalna rada wobšamtny, Paramellej ja tōžde wuzlēdžene žōrlo 10 frankow wuplaczicž a wuda šakon, kotryž wšchēm gmejnami pschifasowasche, so dnyrbja ša lēto ša wšchēmi pokasanyh žōrlami hacž do prajeneje hlubiny rycž.

Nētko šhodžesche Paramelle rad lubje wschudžom, hdyžkuli so ša nim prastachy. Dofelž hake so schtynaty pospnt we wšy Šortunae njeradži, powjedachy po žylym wokrešy wo jehō wumjēlštwē. Dowera š njemu pschibjerasche džēń wote dnja; mējachy jehō ša nješmylneho, czehōž drje so wōń pschēzo se wšchēj mozu wobarasche, pokasujō na nētotre pospnty tu a tam, kotrež so njebēchu radžite. Tola podarmo; bē džē jich tak malo, so

bēchu pornjo wažnosēzi radžennyh ničō, kotrychž liežbu a mōž hiščeže na wšchē mōžne wšchne pschēhnachy.

Paramellowe mjeno pschipsnawachy tež hižo šwonka mješow du Šotšlich. Dofelž so jehō džēń a wjazy wo radu prastachy, prošesche šwojeho bštopa, šo by jehō se šlūžby pusčezil, myšlo, šo mōže wjele wjazy dobrego šutkowacz, hdyž nješbožowny, tradazy lud i wodu šastaruje, dyžli w šwojim šastojštwē.

Wješe wšchēho šadžēwta pusčezichy jehō se šastojštwā; na czōž wōń hiščeže wokrešy de la Corresc a de l'Uvenron, posdžišcho tež Durdogne pschēhōdžowasche. Wschudžom mēšesche telko šboža, šo mēšesche wšchēdny lud jehō wumjēlštwō ša džiw. Wschudžom pschinješe žohnowanje, a czēscž a šlawā šczēhōwasche jehō.

Hdyž wjele štow radžennyh pospntow ša jehō wuschitnosč šwēdčesche, pschēhōdži wōń po nēcžim na 40 frankowskich wokrešow, tež pohlada tu a tam psches mješy. W pschihōdnyh krajinach mōžesche šteczinu prōštwow dopjelnicž, w hubjennyh lēdma šedmy džēl.

Tak pučowasche Paramelle wot 1832—1853 lēto kaž lēto wot 1. mērza hacž do 1. julija a wot 1. septembra hacž do 1. dezembra wšchēdny i wufaczom njedželow a šwj. dnjow wot ranja hacž do czmy a popšcha šebi pschi tym jenož pschipsnawu jenicžku hōdžinku wotpoczinka. Wēcžnje pučowasche na konju. 64 lēt šтары šasta šhorowatošče dla se šwojim džēlom a špiša šwoju wēdomosč wo žōrlach.

Prēni krōcz wokolo semje.

Wokolo semje doječ, njeje ša našche czāšy ani psches mērū czēška ani šmjerčž žadna wēž. Šakle njedawno so bohata jendželška šwōjba i džēcžimi a i czēledzu š šwojemu wješelu wokolo semje pschewješe, a šdžēli, jchtožtuli špodžiwneho a šajimaweho nashoni, w rjanym špišu tež tym, kotryž nimaja škladnosč, tajše nēšchto šebi šami wobhladacz. Šak daloko je tola šōdžništwō ša pošledni czāš pokročilo! Prēni, kiž wokolo semje jēdžechy, trjebachy na to lēta, nētš došahaja mēšazy. Wulke štrachi na prjedawšchich pučowanjach šu so minyle. Šawēscže budže ša teho abo tamneho šajimawe, nēšchto maleho wo tym šhonicž, kak je so prēnjemu, kiž wokolo semje dojēdže, šeschlo.

Portugisa Fernando Magalhaenš wotnyšli šebi l. 1519 do dalokēje šupy Malucco w ranšchēj Aššfej a to po nawječōrnyh pučzu doječ. Nunje kaž bē so Šolumbej šchlo, džēsche so tež Magalhaenšej: wschudžom prošesche wo podpjeru, wschudžom bu wotpokasany, doniž štōncžnje wot šchpaniškeho knježerstwa pjecz šōdžow dostā, šo mohł šwōj wotpohlad wumjēscž. W mēšče Sevilla, nad rēku Guadalquivir, wuhotowachy šōdže, a 20. sept. 1519 pusčezī so šwāžliwž i 237 mužemi do morja. 13. dezembra pschindžechy š nētčžišchemu pschistawej Rio de Janeiro, hdyž so ša pschēkupzow wudawachy a tak šebi wšchēlate plōdy kraja ša tuni pjenješ namjenjachy. Šo dwēmaj njedželomaj trjēchichy pola rēki La Plata hōbrow, kotryž ludži žerjēchy. Šedny i nich bližesche so rejo abo šēpje „rujo“ šōdžam, czēfny pač potom šaš, hdyž na što muži i šōdžow na kraj wustupi, šo bychy so i džiwimi rosčēčeli. Magalhaenš pschēdewšā šebi, w pschistawje Št. Julija, kiž kufš dale š polōnju ležesche, šymu pscheczafacz. Š woprēdka bēchu tu Šchpanjenjo czēscže šami, po dwēmaj mēšazomaj wuhladachy hōbra, kotremuž lēdma hacž do paša došahachy. Bōrny so druy hōbrojo pschitowaschichy a i zušbnikami wjele wobkhadžowachy; tola druhdy i nimi tež niz runje jara pschēcželnje nješakhadžachy; powjeda so džē nam, šo šu jehō šōdžništa i jēdōjnym klošom šatšēlili, tak šo na mēšče wumrje. Šchpanjenjo nētotnych hōbrow jatny wšachy. Ale bēchu to i Šoha jēdžy, šo šōždy wob džēń pošny šorb žwibaka pschetrjeba a poš bowa wōdy bješ wōdyhnyjēnja wupi. Šošdžišcho nasta na šōdžach šbēžt; Magalhaenš wotšudži nētotnych š šmjerčži a najnjemērnišchich wo hlowu štōšchich šeziniwšchi, jēdžesche w septembri a oktobri 1520 po patagoniškim brjōšy dale. 21. oktobra mōštku drōhu namaka, kotraž i atlantiškeho morja do czicheho wjedže a ša kotrež bē wjele šakrašnjennyh njedžel šlēdžil. Nētš pschēpytowachy drōhu na wšchē rōžki; mješ tym pač twōchny Gomes, kiž na jenej Magalhaenš-owej šōdži poruczēsche, se šwojimi ludžimi do Šchpaniškeje. Magalhaenš pschējēdže psches drōhu a wobroczi so šrjedu, 28. novembra 1520 je šwojeje šōdžu „Wiktoria“ do wulkeho ozeana. Šucže šhubi so ameriški kraj šōdžnikam i woczow, kotryž wo šchērošwōczi tehōle morja niz to najmješišche njewjedžachy. Škoro šchtri mēšazy trajesche jēšba po njemērnyh wōdach; žyrowa a woda bēchu wuschle.

„Zwibał, kiż jędzachmy,“ powjeda Bigafetta, kotryż je tole puczo-
wanje wopisjował, „njebė hiżom khlėb ł jėdži, ale hamón proch
a czerw, kiż bė ł zwibakom tak każ hotowy, a nimo teho hišcze
satrašnje smjerdzėsche. Njėchachmy-li hlodu wumrjecz, dyrbjachmy
też koż: jėcż. ł kotrejż bė wulki powjas wodżety, so njeby tak wo
powjas šcho. Tełe cżwaki koże bėchu tajke cżaby na kłónczku, na
wodże, na wėtřiku byle, so dyrbjachmy je šchyri, pjecz dnjow dolho
w morju namoczecz, so bychu trochu rosmofale; potom je na
wuhlu pjeczachmy a tajke jėdzechmy. Czasto bėchmy tak daloko,
so ani drjėwjany rėš njesazpėwachmy; myšche bėchu tak rėdke
pjeczenie, so ła šchtufu po polklotym dawachmy.“ Šchtoda, so
łódnizy krańnu kupu Otahaiti, kotraž cżiřcze blisko pšchi jich šchcżezzy
leřeřche, smylichu, nadeńdzechu jenoż dwė „njeřbożownej kupje,“
ł polnozy wot tamneje a namafachu hařle woloženje, hdyż bėchu
Ladrony nadeschli. Ešo dżiwajo wopisjua nam pucżowarjo, šchtoż
bė na kraju a ludżoch dżiwne, kotrychż tu šetkachu. Cżi pař nje-
bėchu, każ řo řda, dotal hišcze žaneho zuřbnika wohladali.
Stromy powėtr pař nadeńdzechu hařle na Philippinach a na jenej
řuřodnej kupje wobřhadżowajšche Magalhaenř ł kralom jeneho
kultiwrowaneho ludu. Na kupje Sebu wotrėcża ł knjeřerjom
řwajř; a tón da řo je řwojimi řnatymi tež řchcżicz, řaplecze pař
Šchpanjenjom do wójny ł jentym řuřodnym wjėřchom. E 49
wobřonjenymi mužemi cżėnjėřche Magalhaenř napischeczjo 1500
njeřcheczjelam. Břřny nasta řrwawne morjenje, w kotrymż Šcha-
njenje zofachu. Nadporucznik padže ranjeny na řemju a wřcho
na njecho; hišcze někotre řařy wobrocześche řo ł řwojim řtaro-
řejwym, hač mőza hišcze cżėřacz, potom řo řwjeře a hižo njebė.
Tak wumrje 27. hapřeje 1521 Fernando Magalhaenř, jedyn
ł najwjėřchich a najřmuřczicřich mužy wřchėch cżařow — a přeni,
kiż je wokoło řemje dojėł. Wón je ju wobjėł, wřchaf bė wot
Philippinow pucz domoj hižo řnaty. Někotrėch ł towarřchow
Magalhaenřa řahubi pšcherada krala nad Sebu, drusy cżėřnychu
na řuřodne kupy, ł wotkėł na Borneo dżėřche, hdyř jich moham-
medanři kral hač na najřcheczėlniřcho pšchija. Ale tež tu
řakajřche pšcherada, dokėł dwė drugej łódnji, kiż jim řłušchėřtej,
29. julija řplneho njeřcheczjela řetkajřtej, tola Šchpanjenje
ł knjeřom řwostachu. Řo dalřchim pucz řetkachu gowernėura
Palabau-a, kotrehoż jateho wřachu, so bychu zřrobu dostali. Nunje
tak wřachu pola Mingdanao łódnj, na kotrejż bė bratr jeneho
tamniřcheho krala, po řařakėj bitwje. 26. oktobra řahna wulki
wřchor łódnje do wulkeho řtracha. „Wolachmy řo“, powjeda
Bigafetta, „ł Bohu temu řnjesej“. 6. novembra dojėdzechmy kupu
Malucco. Něřł podżakowachmy řo Bohu lubemu řnjesej a
wjeřele řřėlejo pořtrowichmy kraju. Tajku njeřmėrnu radořcz nam
řawėřcze łódnj woda, hdyř řebi pomyřli, so bėchmy jenoż jeje dla
27 mėřazow bjes dweju dnjow po zuřnych, njeřnatych morjach
błudżili a wulku řplu kupow wopyřali.“

Eřdom njeđzel wostachu Šchpanjenje na kupach pola
Malucco, řařtarachu řo ł zřrobu a ł druhimi řlodami zuřeje
řemje a řtajichu řo do Timora na pucz. Pšchi tym pař pšchi-
řadżichu řař jenu łódnj a tak wosta jenoż hišcze admiralřka
„Wiktoria“, kotruř Sebastian el Cano pšchėř indiřki ozean wje-
dżėřche. Řady bychu Šchpanjenje na brjořy Mecambique wot-
pocznyli a řo ł uowej zřrobu řařtarali, kotraž bė hižo řař nimale
wřchła, ale cżyřchu radřcho hlodu wumrjecz, dżřli Portugiřam do
pařorow pšchicřcz. „Tak wobjėchu 6. meje řap „dobřeje nadżije“
a jėdzechu dwaj zřłaj mėřazaj dolho ł polnozy, ale mjes tym
řemje jim 21 mužy. Šłóncznje njeřejachu cżiřcze ničjo ł jėdži.
W najwjėřchej nuřy dojėdže „Wiktoria“ do řapverdiřkich kupow,
hdyř w St. Sago řařta, bė dżė pšchėř pjecz mėřazow pořpochi na
morju byla. Tu dyrbjachu řebi ł leřczu pomhacz, dokėł bė kraju
— a je to hišcze dženřniřchi džen — portugijiřki. Dyrbjachu
cżinicř hařo bychu po wulkim njeřbořu ł Ameriki pšchicřli a niž
wokoło řapa „dobřeje nadżije“ pšchijėli a hařo by Magalhaenř
ł druhimaj łódnjomaj řo do Šchpaniřkeje wrėczil. A woprawdže
dostachu tak dwaj cżolmikaj ł rajřom řa druge wėzy. Ale njemalo
dżiwachu řo Šchpanjenje, so bė tam hižo řchtwóřł, runjeř
dyřbjėřche po dnjownikach „Wiktoria“ hařle řřjeda bycz; bėchu, każ
też to hinař bycz njemőže, pšchėřo ł wjeczoru, potajřim řa
řłónczkom jėdžo, jedyn džen řhubili, runjeř każ bychu džen dobyli,
bychu-li napischeczjo jėli. — Hdyř bė cżolm řchcżi řař pšchi brjořy
po rajř, widżachu ł łódnje, so Portugiřojjo njeřcheczėřřzy wuřtupja.
Jedyn ł łódnnikow bė potajřtwo, so je Magalhaenř wumrjėł a
řo je „Wiktoria“ pořłenja łódnj ł tych, ł kotrymiř je Magalhaenř

wujėł, pšcheradżil, a hižo cżyřchu „Wiktoria“ řahubicz, tola wona
rucze do morja cżėřny a tak řwój pucz woprawdže dokonja.
Eřobotu 6. septembra řařta pola Seville pořłedni řrėcz. Ale ře
60 mužy, kotřiř bėchu wot Malucco wujėli, bėchu jenoż hišcze 18
wostali a tež cżi řtoro wřchitzy řhori. Tamni bėchu pař na Timorje
cżėřli, pař řłóřniřtwow dla ł řmjerczi wotřbudzeni a morjeni, pař
ł hlodom na morju řonż wřali. Kofřiř bėchu wostali, řtupichu
nařajtra bořny a ře řwėczřami na kraju do zřřtwje, każ bėchu to řa
cżař cżėřpienjow řlubili. Eřwėt bė přeni řrėcz wobjėty!“ —
Ale 56 łėt řańdže, doniř řwajřiwu wėř ł nowa wazachu. Tehdom
bė to řendželczan řranziř Drake, kotryř w łėtach 1577—1580
wokoło řemje jėdżėřche, potom jėdżachu tež Hollandřzy na pšchėmo,
a l. 1614—17 jedyn řemż, řuriř Epilberg, wėřo na hollandskich
łódnjach. Něřł drje je wėř řnadna a njeje ničjo řmjercz dżiwne
řo řnadż njenadżizy řo ł něřim řetkajř, kiż je tež hižo wokoło
řwėřta pobyl.

Wřhelake ł bliska a ł daloka.

— E wulkej radořczu řmy w řwojim cżařu nowu ewangeliřtu
zřřtej w Eřmjeczłeczach powitali. Wona je řwojeho duchowneho
dostala a duř bėchu po řdaczu wřchitke pšcheczja dopjelnjene. A tola
na to bėřche řabyte, tolo wokoło Eřerbja bydla, kotřiř cżedża w
lubej maczernej rėczu řwoje natwarjenje namafacz. A něřto je tež
tole dozpite, řo řo tež řerbřte řemřchenje w Eřmjeczłeczansřim
ewangeliřtim Bořim domje wotdzerži. Přenje řerbřte řemřchenje budže
Eřwjatu Trojizy a je ł řarař Waltar-Wóřłinczansři pšcheczłeniwje
přenje řerbřte řemřchenje na řo wřal. Eřerbřta řwjedż budže w 1/28
a řerbřte řemřchenje 1/29 hodżin. W 10 hodżin budża něřřte
řemřchenje. Pšcheczje Eřmjeczłeczansřich a wokolnych Eřerbow
je řo ł tym dopjelnilo. Řadżiomnje woni řwój dżaf ł bohonym
wopyřanjom řerbřřich řemřchenjom wopokaża. Hdy budže pšchichodne
řemřchenje, řo w řwojim cżařu řjemi. Wopėbity dżaf řłušcha
wotdzerjei nařchėje řerbřřteje duchowneje řonferenzy, knjeřej řarařej
řchczerej řakubej, kotryř je řo řtarař, řo řo tełe řadanie Eřerbow
dopjelni.

— Eřřjedu po řwjatej Trojizy wotdzerži řo řwjedřen
řwonkowneho miřionřtwu w nowonatarjenym Bořim domje
w Hrodżiřchczu. Eřerbřte přėdowanje řnjėje knjeř řarař Eřarjenř
ł řhwacziz a něřřte knjeř řarař łie. Řencż-Ketliczansři. Pšcheczłjo
miřionřtwu, hotujcze řo w prawym cżařu na nařch łėtny řwjedřen.

— Eřwjatki řo bliřa a tehdom řo w Eřřřřich zřřtwjach řařo
řhromadżuje kollekta řa krajny zřřtwiny řonds. Njėch řo tale
wazna kollekta nařchim Eřerbam řařo wutrobnje poruczaje, hdyř
řo jim na wutrobu poloři: „Eřwjatki prořy „zřřtwiny řonds“ wo
dary. Řadżiomnje řo lubi řemřchėřjo bohaczje řwjatki řėřdu
a woporniwje řwój dar řa zřřtwiny řonds wopruja. Wón nuřnje
podpjeranje potřeba. W kraju je řtajnje potřebnořcz, pšchewulke
wořady dżėlicz, nowe řařozicř, zřřtwje twaricř, nowych duchownych
pořtajicř, pomoznych duchownych pořticřicř. Wopřada řama to nje-
řamőže. Łėtne kollekty ł twarej zřřtwijow ł molom wřchitřim
wořadam njedopomhaja, jeniřzy tym, hdyř je najwjėřřha nuřa.
Druhe řrėdki zřřtwiřřteje wřchnořcze dawno wjazy njedopohaju.
Duř mőže jeniřczzy zřřtwiny řonds pomhacz, pšchetoř řamyřł jėho
řohnowaneho wuřtajeņa je: „interėřam krajneje zřřtwje w tych
padach řłuzicř, hdyř nuřne řrėdki je řtatnych, wořadnych a druhich
pořładnizow njedopohaju.“ Duř dha, řwjatkwone wořady, kiż
macze a cżeczje ł dżakej řa Bože řnadne dary pomhacz zřřtej
Řhřřřtuřowu dale twaricř, woprujcze řwólniwje bohate dary řa
nařchu drohu ewangeliřtu zřřtej!

— Řral řuriř Eřřřři 26. meje do Łuřizy pšchijėdže a łudže
popořdnju w Budyřřchinje, hdyř budża jemu nařchi Łuřicřenjo
hořłowacz přeni řrėcz po tym, řo je na řkalowři řrón řtupil.

Ř rospominanju.

Řuku řa řłuhom, wutrobu w njeřjeřach.

* * *

Bóh njeřłyřřhi hłóř, ale wutrobu, każ wón tež do wutroby
hlada.

* * *

Řłodjenje je dychanje duřche.